

Uppföljning av barn och unga i samhällsvård 2024

Inledning

Sedan 2006 har Malmö årligen följt upp familjehemsplacerade barn. Arbetet har utvecklats och sedan 2021 gör förvaltningen också en årlig uppföljningsrapport av barn och unga i alla former av samhällsvård.

Syftet med denna rapport är att ge en samlad bild av förvaltningens uppföljningsarbete med samhällsvården av barn och unga. Den syftar också till att ge grunden till en likvärdig uppföljning och ett underlag för verksamhetsutveckling. Arbetet hålls samman av en styrgrupp för uppföljning av barn och unga i samhällsvård.

Förvaltningen följer kontinuerligt upp varje barns vård och utveckling genom kontakt med barnet, familjehemmet eller vårdgivaren. Barnets skolgång följs också upp genom kontakt med barnets skola.

Förvaltningen har inte något enhetligt system att följa upp placerade barns vård och utveckling på gruppnivå. Förvaltningen har inte heller tillgång till digitala system som stödjer den sortens uppföljning.

Som en del i kvalitets- och utvecklingsarbetet genomför förvaltningen därför uppföljningar och egenkontroller som ger en övergripande bild av de placerade barnens vård. Några av dessa beskrivs i denna rapport.

Barn och unga i samhällsvård

Barn och unga som behöver vård utanför det egna hemmet kan tas emot i familjehem, jourhem, stödboende eller hem för vård eller boende (HVB).

De särskilda ungdomshemmen vid Statens institutionsstyrelse är en form av HVB.

Placeringar utanför det egna hemmet kan vara frivilliga med stöd av socialtjänstlagen (2001:453), SoL, eller med stöd av lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU.

För placering med stöd av LVU krävs att förutsättningarna för vård enligt lagen är uppfyllda och att samtycke till vård saknas. Med barn avses personer som är under arton år, och med unga avses personer som är 18–20 år.

Under 2024 har nya bestämmelser trätt i kraft som rör skyddat boende. Syftet med reglerna är att förbättra skyddet för och stödet till personer som behöver skyddat boende, och att stärka barnrättsperspektivet för barn som följer med en vårdnadshavare till skyddat boende.

Om en våldsutsatt vårdnadshavare beviljas placering på ett skyddat boende ska socialtjänsten enligt de nya reglerna göra individuella bedömningar om medföljande barn ska placeras tillsammans med vårdnadshavaren.

När det finns samtycke från båda vårdnadshavarna beviljas barnet insatsen med stöd av SoL. Saknas samtycke från den vårdnadshavare som barnet inte placeras tillsammans med ska socialnämnden ansöka hos förvaltningsrätten om att bevilja barnet en insats med stöd av den nya lagen, lagen om placering av barn på skyddat boende (LBSB). Beslut om en sådan insats kan även fattas omedelbart av socialnämnden och underställas förvaltningsrätten.

De nya reglerna innebär att det för privata och ideella aktörer krävs tillstånd av Inspektionen för vård och omsorg, IVO, för att bedriva skyddat boende. Kommuner och regioner som bedriver skyddat boende i egen regi ska anmäla det till IVO. IVO har tillsynsansvar över skyddade boenden.

I likhet med andra placeringsformer utanför hemmet har barn som placeras i skyddat boende rätt till hälsoundersökning. Likaså har barnen rätt till skolgång. Malmö stads skyddade boenden ser en förbättrad skolgång för barn i samverkan med grundskolan och gymnasieskolan utifrån den nya lagstiftningen, genom att man nu kan erbjuda fortsatt skolgång till alla barn som placeras på boendena.

Antal barn och unga i samhällsvård i Malmö

2024 har drygt 1 550 barn och unga varit placerade utanför sitt hem. Det är något fler än 2023 då drygt 1 300 barn och unga var placerade. Ökningen beror på den nya placeringsformen och lagen om placering av barn på skyddat boende. Samma barn kan ha haft olika placeringsformer under året. Fler pojkar än flickor har varit placerade utanför sitt hem 2024, liksom tidigare år.

Jourhemsplaceringar

280 barn hade en jourhemsplacering 2024. År 2023 var det 297 barn. Något fler flickor har varit placerade i jourhem jämfört med pojkar. Majoriteten av de barn och unga som varit jourhemsplacerade har varit i åldern 0–12 år.

Familjehemsplaceringar

Under 2024 har knappt 500 barn och unga i åldrarna 0 – 20 år haft en pågående placering i familjehem, lika många som 2023. Samma individ kan finnas i SoL-kategorin och LVU-kategorin under samma år om placeringen bytt lagrum under placeringstiden.

Något fler pojkar än flickor har varit placerade i familjehem. Andelen barn som har varit placerade med stöd av LVU jämfört med stöd av SoL var högre 2024 liksom föregående år.

Institutionsplaceringar

Under 2024 har 630 barn och unga 0–20 år haft en pågående placering på institution, vilket är fler än 2023 då 550 barn och unga var placerade på institution. Samma individ kan finnas i SoL-kategorin och LVU-kategorin under samma år om placeringen har bytt lagrum under placeringstiden.

Antalet placeringar på institution har år 2021 och 2022 varit cirka 680. Cirka 40 procent av de placerade har varit flickor. Könsfördelningen har jämnats ut något under de senaste åren på det sättet att andelen flickor har blivit fler.

Placeringar i stödboende

Under 2024 har 256 barn och unga i åldern 16–20 år varit placerade i stödboende. Det är något fler än 2023 då 237 barn och unga var placerade i stödboende. 19 av de som har varit placerade i stödboende har varit under 18 år, övriga har varit mellan 18 och 20 år.

En majoritet, 58 %, som var placerade i stödboende 2024 var flickor och unga kvinnor. Detta är ett trendbrott från tidigare år då det varit fler pojkar som varit placerade i stödboende.

Placeringar i skyddat boende

Under 2024 hade 157 barn en placering i skyddat boende. Ungefär hälften var placerade med stöd av SoL och hälften med stöd av LBSB. Den största andelen barn, 83 %, var i åldersgruppen 0–12 år och två tredjedelar var flickor, 58 %.

Omvärld

Flera statliga utredningar pågår som berör området placerade barn, under året har även ett par betänkanden presenterats.

Malmö stad och arbetsmarknads- och socialnämnden har yttrat sig, bland annat över förslagen i *För barn och unga i samhällsvård. SOU 2023:66*¹ Utredningen föreslår bland annat att staten ska ta ett större ansvar för samhällsvården av barn och unga och att det ska krävas tillstånd för att vara familjehem.

Utredningen föreslår också stärkta kompetenskrav för personal vid HVB och en ökad skyldighet för kommunen att ge stöd till barnets vårdnadshavare i samband med placering.

Regeringen har tillsatt en nationell samordnare för den sociala barn och ungdomsvården. Samordnaren ska lämna förslag på hur det kan skapas fler platser i familjehem, HVB, stödboende och i Statens institutionsstyrelses (SiS) särskilda

¹ ASN-2023-23768

ungdomshem mot bakgrund av de behov som identifieras. Det saknas en heltäckande sammanställning över omfattningen av platsbristen och orsakerna till att det förekommer en sådan platsbrist som medför att placeringar inte svarar mot barnets eller den unges behov.

Den nationella samordnaren besökte arbetsmarknads- och socialförvaltningen (ASF) i november. Förvaltningen delgav då sin bild av aktuell situation och bedömning av framtida behov.

Interna HVB och stödboenden

Nämndens arbete med effektivisering inom individ- och familjeomsorgen inriktar sig på att ställa om i verksamheten för att öka antalet insatser i egen regi, både öppenvård och dygnsvård.

Nämnden arbetar också för att ha fler och flexibla insatser i hela vårdkedjan för att förbättra effekten av vården och öka kostnadseffektiviteten i verksamheten.

Nämnden driver fem HVB i egen regi. Ett HVB tar emot barn i åldrarna 0–12 år som placeras tillsammans med sina föräldrar för utredning och behandling.

Två HVB tar emot barn och unga i åldrarna 13–20 år som på grund av omständigheter i deras hemmiljö inte kan bo hemma. Ett HVB tar emot barn och unga som behöver skydd och stöd på grund av hedersproblematik och ett HVB har målgruppen ensamkommande barn. Eftersom det inte kommit så många ensamkommande barn har HVB:t även tagit emot ungdomar som inte är ensamkommande.

Under 2024 har nämnden startat upp ytterligare ett stödboende. Stödboende är en placeringsform för barn och unga i åldern 16–20 år som bedöms kunna bo i ett eget boende med anpassat stöd.

Sektion stödboende Ett har funnits ett par år och har plats för 70 ungdomar. Sektion stödboende Två startade i början av året och har plats för 60 ungdomar. Ungdomarna får stöd och tillsyn flera gånger i veckan utifrån individuella behov.

Verksamheten Klivet är en intensiv öppenvårdsinsats för ungdomar med psykisk ohälsa. Insatsen kombineras ofta med en placering på HVB eller stödboende som en förstärkt och individanpassad insats.

Förvaltningens HVB och stödboenden har tillgång till en resurspsykolog från BUP (barn- och ungdomspsykiatri) som handleder och utbildar personal. Psykologen är också en viktig länk med befintliga barn- och vuxenpsykiatriska kontakter.

Verksamheterna har under året börjat arbeta med effektskattningar med stöd av dokumentationssystemet Journal Digital. Genom effektskattningar kan

ungdomar och personal följa ungdomarnas utveckling och förändring löpande. Under 2025 kommer så mycket material vara insamlat att analysarbetet kan påbörjas.

Barnen och de unga som placeras på HVB har en mer komplex problematik än tidigare. För att kunna möta barnen och de ungas behov har en satsning gjorts för att höja personalens kompetens i metoder som är riktade mot arbete på HVB.

Brukarundersökning

Förvaltningen har genomfört SKR:s nationella brukarundersökning 2024. Enkäterna omfattar barn och unga som är placerade i interna HVB och stöd-boende samt barn som är placerade i familjehem och är över tolv år gamla.

Barn och unga som varit placerade i externa HVB eller jourhem har inte omfattats av undersökningen.

Barnen och de unga har svarat på frågor om bland annat trygghet, trivsel och om de får det stöd de behöver. Majoriteten har svarat att de trivs och känner sig trygga. De får det stöd de behöver och de har svarat att det finns en vuxen i familjehemmet eller i boendet som de kan prata med om de behöver det.

SKR:s nationella brukarundersökning görs årligen och resultaten går därför att jämföra både årligen och med de nationella resultaten. Malmös resultat ligger i nivå med de nationella svaren. Det framkommer små skillnader i svaren mellan åren.

Som ett komplement till SKR:s brukarundersökning har förvaltningen genomfört en brukarundersökning till familjehemsplacerade barn som är mellan sex och tolv år.

Placerade barns skolgång

Barn och unga som har vuxit upp i samhällsvård löper flera gånger större risk än andra att i vuxen ålder drabbas av hälsorelaterade och psykosociala problem.

Forskning visar att en av de starkaste skyddsfaktorerna mot en sådan utveckling är att barnet har haft en bra skolgång. Det motverkar både framtida ohälsa, missbruk och kriminalitet och ökar chansen att komma in på arbetsmarknaden.²

Barn och unga i familjehem fullföljer grund- och gymnasieskola i mycket lägre utsträckning än andra barn. De har också generellt sett lägre betyg, trots att de har samma förmågor som andra barn.³ Det kan finnas flera förklaringar till det. Många barn och unga som placeras har till exempel en historia av försummelse

² Berlin, M., Vinnerljung, B. & Hjern, A. (2011)

³ [Lägesrapport IFO Socialstyrelsen 2023.pdf](#)

och vanvård innan placeringen, vilket påverkar uppväxten på olika sätt, bland annat skolgången. Oavsett skäl behöver socialtjänsten uppmärksamma och stödja barnens skolgång.

Ett av kommunfullmäktiges mål är en större andel elever ska fullfölja en gymnasieutbildning. Barnets måluppfyllelse är skolans ansvar medan socialtjänsten ska verka för att barnens behov tillgodoses och att förutsättningar finns för att främja en fungerande skolgång.

I Malmö sker samverkan kring familjehemsplacerade barns skolgång bland annat genom Skolfam som är en evidensbaserad insats och arbetsmodell för att stödja familjehemsplacerade barns skolgång. För barn och unga placerade på HVB och stödboende sker samverkan mellan socialtjänst, skola och institution i enlighet med förvaltningsgemensamma rutiner om samverkan för en obruten skolgång.

Förvaltningen följer löpande upp de enskilda barnens skolgång. Det görs genom kontakt med skolan och med familjehemmet eller personalen på institutionen där barnet vistas. Genom enskilda samtal med barnet får socialtjänsten reda på hur barnet själv ser på sin skolgång.

Skolfam

Samverkan kring familjehemsplacerade barns skolgång sker bland annat genom Skolfam som är en evidensbaserad insats för att stödja familjehemsplacerade barns skolgång. Insatsen syftar till att ge familjehemsplacerade barn det stöd de behöver för att fullfölja grundskolan med gymnasiebehörighet.

Drygt hälften av de skolpliktiga familjehemsplacerade barnen har insatsen Skolfam. Under 2024 har 204 barn varit aktuella för insats från Skolfam. Medelåldern på barnen som får insatsen är drygt tio år.

Förvaltningen följer Skolfams resultat vad gäller barnens gymnasiebehörighet. Nationell uppföljning visar att behörighet till gymnasieskolan för alla elever är 83,5%.

För barn som inte har Skolfam var behörigheten 2024 55 % och för barn med Skolfam var behörigheten drygt 70%. De barn som ingår i Skolfam Malmö har en behörighet på 67%, alltså något under nationella genomsnittet. Urvalet till insatsen Skolfam ser olika ut i kommunerna, vilket antas påverka resultaten.

I augusti gjorde förvaltningen en utvärdering av de barn som var aktuella inom Skolfam. Familjehemsplacerade barn är ingen homogen grupp vad gäller skolförlopp. En del av de barn som ingår i Skolfam uppnår goda betyg. Det finns dock barn som till exempel har flyttat vid flera tillfällen, upplevt flera sammanbrott, haft dåligt mående och som därför hade mycket stora kunskapsluckor eller låg skolnärvaro när de påbörjade Skolfam. Detta gör att det inte bara är intressant att titta på gymnasiebehörighet. Förvaltningen har därför varit

intresserade av att se om det skett en positiv skolutveckling under det senaste året.

76% av barnen hade en positiv skolutveckling, 17% hade en negativ utveckling och 7% hade deltagit i Skolfam under för kort tid för att kunna göra en bedömning. Flertalet av de som hade en negativ utveckling går i årskurs sju och åtta.

Under 2020–2022 har 28 barn och unga med Skolfam-insats gått ut årskurs nio, sexton flickor och tolv pojkar. 20 barn och unga har nått gymnasiebehörighet efter årskurs nio, alltså 71 % av barnen med Skolfam-insats.

Resultaten ligger i linje med nationella siffror för Skolfam för 2022 där 75 procent av barnen fått gymnasiebehörighet direkt och 82 procent efter ett kompletterande år.⁴

Förfam

Det finns få förebyggande insatser för barn i samhällsvård i förskoleålder i Sverige. Tidiga insatser behöver ske i barns vardagliga kontext och bedrivs av viktiga personer som finns i barnets närhet över tid. Forskning visar att åtgärder för att stötta utsatta barns utveckling under den tidiga barndomen har positiva effekter på skolframgång och även senare i livet.

Malmö är tillsammans med ett par andra kommuner först med att arbeta med Förfam. Förfam innebär att familjehemsplacerade förskolebarn får pedagogiska insatser i ett tidigt skede i syfte att nå bästa effekt och för att förebygga framtida problem i skolan. Förvaltningen genomför insatsen i samverkan med förskoleförvaltningen. Sedan starten 2023 har åtta barn påbörjat insatsen. Malmö deltar även i uppstarten av en nationell samverkansgrupp för Förfam.

I samband med uppstarten av insatsen gör Förfam en pedagogisk och psykologisk kartläggning av barnet. Förfam har kunnat ge lämpligt stöd både i den pedagogiska verksamheten och till hem och fritid. Erfarenheterna hittills är positiva. Tidig kartläggning och tidiga insatser minskar risken att svårigheter uppmärksammas senare och barnet slipper tappa flera år av kunskapsinhämtning.

Förfam bidrar till att barns utmaningar och styrkor blir synligare tidigare, vilket bidrar till att barnen får hjälp i ett tidigare skede samt att familjehemmen känner sig tryggare i sitt uppdrag.

Gemensamt projekt för obruten skolgång

2023 startade projektet "Hållbara övergångar för unga i riskzon" vars främsta mål är att stötta ungdomar vid kritiska övergångar i skolgången. Syftet är att alla

⁴ [Skolfam - Skolsatsning inom familjehemsvården - Stiftelsen Allmänna Barnhuset \(allmannabarnhuset.se\)](https://www.allmannabarnhuset.se)

Malmöungdomar ska ha förutsättningar att påbörja och fullfölja gymnasiet. Projektet är ett samarbete mellan grundskoleförvaltningen, gymnasie- och vuxenutbildningsförvaltningen och ASF och det finansieras genom medel från Europeiska socialfonden, ESF.

Med utgångspunkt från kommunfullmäktiges mål om att fler unga ska klara skolan har grupper som riskerar att hamna mellan stolarna identifierats.

I delprojektet Framsikt erbjuds ungdomar som är placerade på SiS vägledning av en studie- och yrkesvägledare som är knuten till projektet. Syftet är att övergången till skola, arbete eller praktik ska bli så smidig som möjligt, oavsett om ungdomen ska flytta tillbaka hem, till HVB eller stödboende. Att ungdomen är motiverad och att det finns en ordnad skolgång är två viktiga framgångsfaktorer för att ungdomen inte ska falla tillbaka i kriminalitet eller annat destruktivt beteende vid flytt från SiS-hem.

Under projekttiden har sju ungdomar, fem pojkar och två flickor, deltagit i projektet. Fyra deltagare har skrivits ut från projektet varav två har påbörjat gymnasiestudier. Projektet kommer att följa upp deltagarna efter sex månader efter utskrivning för att se om de fortfarande går kvar på gymnasiet.

Under hösten har målgruppen breddats och innefattar även barn och unga som är placerade på HVB. De går i kommunala eller fristående skolor och deras skolgång ordnas av socialsekreterare. Det tar ofta tid innan barnet eller den unge kan påbörja sin skolgång och det är vanligt med omplaceringar. Risken för glapp och en bruten skolgång är stor.

Inom ramen för projektet planeras därför en ny funktion inrättats; skolsamordnare. Skolsamordnaren har kunskap om lagar och rättigheter inom skolans område och ska samordna skolfrågor under hela placeringstiden samt ha en rådgivande roll hos socialtjänsten. Syftet med skolsamordnaren är att säkerställa snabb skolstart och anpassad skolgång vid placering och hemflytt från placering.

Att bredda målgruppen till att innefatta även ungdomar placerade på HVB innebär att fler Malmöungdomar kan få stöd och klara övergången till gymnasiet och fullfölja sina gymnasiestudier

Handläggarnätverket

Handläggarnätverket är ett viktigt samverkansforum som rör placerade barn. Det består av medarbetare från grundskoleförvaltningens placeringsenhet och från ASF.

Syftet med nätverket är att samverka kring barn och unga som byter skola vid placering utanför hemmet.

Egenkontroller

Fördjupad kontroll HVB

Som ett led i att ha kontroll och säkerställa kvaliteten i den upphandlade vården har förvaltningen genomfört två granskningar av HVB-placeringar.

En av granskningarna rörde ett visst bolag som förvaltningen fått information om från Skatteverket. Förvaltningen har granskat både bolagets ekonomiska förutsättningar och vissa kvalitetsaspekter i placeringarna. Den ekonomiska granskningen av bolaget ledde till att avtalen med bolaget hävdes.

Den andra granskningen rörde alla direktupphandlade HVB- placeringar som var aktuella den 1 oktober, alltså placeringar som inte ingått i något av förvaltningens ramavtal. Förvaltningen har gjort en screening av bolagets ekonomiska förutsättningar samt vissa kvalitetsaspekter av vården. Granskningen visade inget omedelbart behov av åtgärder men rekommendationen är att göra fördjupade granskningar avseende några av vårdgivarna.

Umgängesrestriktioner

Förvaltningen har genomfört en uppföljande egenkontroll utifrån synpunkter som Justitieombudsmannen (JO) framförde i samband med inspektion 2022.

Olika aspekter vid beslut om umgängesbegränsningar granskades, bland annat om det finns dokumenterat att barnet kommit till tals och om det finns en dokumenterad bedömning av barnets mognad. Egenkontrollen ledde fram till förbättringsåtgärder i stödet till socialsekreterarna som arbetar med beslut om umgängesbegränsningar.

Jourhemsplaceringar

Förvaltningen har genomfört en uppföljning med fokus på jourhemsplacerade barn. Uppföljningen baseras på aktgranskning, workshops med medarbetare, information om samordningsteamet samt en sammanställning av statistik.

Aktgranskningen omfattar ett urval som speglar variationer i kön, ålder, organisationstillhörighet och placeringstid. Den ger en ögonblicksbild snarare än ett generaliserbart resultat. Totalt har 50 akter granskats, varav 30 gäller flickor och 20 pojkar i åldern 0–21 år. Av dessa har 32 barn och unga varit placerade i mellan noll och tre månader och 18 barn och unga i mer än fyra månader.

Granskningen visar att 13 av 50 barn inte har haft något enskilt barnsamtal. För fyra av dessa barn kan omständigheter som låg ålder ha bidragit till att samtal inte genomförts.

Flickor får fler enskilda barnsamtal än pojkar. Det är ovanligt att nätverksmöten hålls. Ungefär hälften av barnen och deras föräldrar har fått insatser utöver jourhemsplaceringen. De flesta skolpliktiga barn har inte behövt byta skola vid placeringen. Barn som har varit placerade längre än fyra månader har haft fler umgängestillfällen med föräldrar än de som varit placerade kortare tid.

Umgänge med andra än föräldrar förekommer, tex mor- och farföräldrar, men umgänge med föräldrar är det vanligaste.

Det genomsnittliga antalet dygn i jourhem har ökat mellan åren 2020 och 2024. Antalet barn som placeras i jourhem har inte ökat i samma omfattning vilket indikerar att barn är jourhemsplacerade längre tid. Uppföljningen visar att belastningen på den utredande socialsekreteraren blir hög vid en jourhemsplacering. Den visar också på ett behov av bättre samordning och tydligare ansvarsfördelning mellan utredande socialsekreterare och jourhemssekreteraren.

Förvaltningen har startat ett samordningsteam för att stödja placerade barn och deras familjer samt samordna de professionella kontakter som är aktuella. Ett möjligt resultat av samordningsteamets arbete är att jourhemsplacerade barn och deras familjer får bättre hjälp och stöd.

Verksamhetsuppföljning i familjehemsvården

Familjehemsvården har genomfört en fördjupad verksamhetsuppföljning. Den har genomförts genom enkäter som besvarats av handläggarna.

Underlaget omfattar drygt 300 barn, vilket innefattar 70 % av det totala antalet placerade barn 0–17 år. Svaren från enkäterna är ett viktigt underlag i familjehemsvårdens utvecklingsarbete. Nedan beskrivs ett urval av enkätfrågorna.

Orsaker till placering

Flera val har kunnat anges som orsaker till placering där omsorgssvikt är den vanligaste tillsammans med missbruk eller psykisk ohälsa hos förälder. Andra vanliga orsaker är fysisk och psykisk misshandel samt våld i nära relation. Barnen placeras ofta av flera samverkande orsaker vilket visar på komplexiteten i deras livssituation.

Måluppfyllelse i skola

72 % av de familjehemsplacerade barnen som ingått i underlaget har nått målen i skolan 2024, vilket är något högre än 2022 och 2023 då det var 60 respektive 69 % av barnen i undersökningen som nådde målen.

Barnens hälsa

Varje barn och ung person i åldern 0–20 år som vårdas utanför det egna hemmet har inför en placering rätt till en hälsoundersökning. Socialnämnden är skyldig att underrätta hälso- och sjukvården om att ett barn ska placeras och därmed har behov av en hälsoundersökning.

Hälso- och sjukvården är skyldiga att erbjuda dessa barn en hälsoundersökning. I hälsoundersökningen ingår även tandstatus.

Av verksamhetsuppföljningen framkommer att 84 % procent av barnen har fått en hälsoundersökning och en undersökning av sin tandstatus.

Ungefär hälften av barnen har haft behov av åtgärder kring sin hälsa. Psykiska hälsoproblem framkommer något oftare än fysiska.

Placering i nätverket

En fråga i verksamhetsuppföljningen av nyplacerade barn rör socialsekreterarnas arbete med att undersöka barnets nätverk inför placeringen.

Syftet är att skapa ett samarbete med nätverket samt att undersöka om det finns resurser som kan vara ett alternativ till placering i en familj som barnet inte känner. Det regleras i SoL att socialtjänsten ska undersöka barnets släkt och nätverk inför en placering i familjehem vilket bygger på kunskap om att detta bidrar till att förebygga sammanbrott.

Nätverket har undersökts i cirka hälften av fallen. Uppföljningen ger inte någon information om orsakerna i de fall det inte har gjorts.

Förvaltningens arbetar med metoden Signs of safety vilket bidrar till ett aktivt arbete med barnets nätverk.

I verksamhetsuppföljningen för 2024 har 23 fall rapporterats in som sammanbrott i vården. Antalet rapporterade sammanbrott som följs av annan dygnsvård har minskat med ungefär hälften från jämförelsevis höga nivåer 2017–2018 då drygt 50 sammanbrott rapporterades in i verksamhetsuppföljningen varje år.

En sammanfattning av resultaten baserat på de 23 inrapporterade fallen visar att drygt hälften har varit pojkar, två tredjedelar har varit placerade med stöd av LVU. I hälften fallen har familjehemmet tagit initiativ till att bryta placeringen. Cirka en tredjedel har flyttat till HVB efter sammanbrott och drygt hälften till jourhem.

De orsaker som har bedömts som anledning till sammanbrottet har varit familjehemmets bristande resurser, barnets beteende samt bristande matchning. Flera av familjehemmen där sammanbrott har skett har haft många barn hemma, både placerade och egna. I några fall har det varit fem eller sex barn i hemmet.

Det är inte ovanligt att det finns en skillnad mellan familjehemmets och socialförvaltningens bedömning om orsaken till sammanbrottet. Familjehemmet beskriver att barnens problem som övermäktiga att hantera och att socialtjänsten inte ger tillräckligt stöd i den situation de befinner sig i. Förvaltningen strävar efter att förbättra stödet bland annat genom öppenvårdsinsatser till placerade barn och deras föräldrar.

Som nämnts ovan har förvaltningen startat ett samordningsteam för att stödja placerade barn och deras familjer samt samordna de professionella kontakter som är aktuella.

Utbildning är en skyddsfaktor för att undvika sammanbrott och uppföljningen visar att flera av sammanbrotten har skett i familjehem som inte gått grundutbildningen för familjehem. Förvaltningens familjehem erbjuder grundutbildning och löpande utbildningsinsatser. De erbjuder också mentorsfamilj, grupphandledning och telefonhandledning utanför kontorstid.

Sammanbrott sker oftare i så kallade främmande familjehem – det vill säga familjehem som barnet inte har en relation till innan placeringen.